

A Központi Földtani Hivatal nemzetközi kapcsolatai

Írta: **Morvai Gusztáv**

Minden szakmában a jó elméleti alapok, a kellő gyakorlat, a továbbképzési és az összehasonlítási lehetőség az, amely a színvonalat meghatározza. A nemzetközi tapasztalatok — a szakirodalomból merített ismeretekon kívül — a külföldi egyetemeken végzett tanulmányok, a külföldi földtani munkában való részvétel, a külföldi ösztöndíjak megpályázása és külföldi tanulmányutak révén jutnak a szakember birtokába.

A nemzetközi tapasztalatok szerzésének ezeket a változatait műszaki-tudományos együttműködés (MTE) néven foglalja össze a magyar szóhasználat, lehetőséget pedig az országok közötti (kétoldalú) kormány szintű megállapodások nyújtanak. Az ötvenes években a MTE-nek csak ezt a lehetséges formáját ismertük. A hatvanas évek elejétől a MTE szervezésében fokozatos decentralizálódás ment végbe a kül- és belpolitikai, valamint gazdasági változások következtében.

Az Országos Földtani Főigazgatóság a maga idejében a csehszlovák és lengyel, majd a demokratikus német társintézményekkel lépett közvetlen kapcsolatba.

A Központi Földtani Hivatal ezt a kapcsolatot szovjet, jugoszláv, osztrák, mongol, és bulgár relációkkal bővítette. Ez évtől lehetőség látszik a kapcsolatok kiterjesztésére a román és francia társintézmények felé is. A partnerek és a magyar fél igényei néha egyezők, de sokszor jelentősen el is térnek az országok eltérő földtani adottságai és eltérő eredményei miatt. Az országok többsége nálunk a szénhidrogén, bauxit, termásvíz kutatást, vagy a geofizikai műszerfejlesztést kívánja tanulmányozni, mi viszont a mérnökgeológia, érgeofizika, gépi adatfeldolgozás vagy anyagvizsgálat általuk kifejlesztett módszereit szeretnénk elsajátítani külföldön.

A nemzetközi kapcsolatok elmélyítését a szakemberek tájékozottságán és célirányos érdeklődésén kívül az idő és a pénz kérdése is jelentősen behatárolja. Az intézetek, vállalatok hazai és külföldi feladatai ritkán teszik lehetővé éppen annak a szakembernek a rövidebb-hosszabb időre történő kiszakítását a munkából, akinek éppen a legnagyobb szüksége lenne a külföldi tapasztalatok szerzésére. A külföldi utak finanszírozásának jelenlegi rendszere pedig az intézeti, vállalati vezetést ösztönzi a legkevésbé külföldi tanulmányutak kezdeményezésére. Két német és egy szovjet hosszúlejárati tanulmányút óta ezért nem utazott ki területünkről senki hosszabb időre szocialista országokba. Nem titkolható ok természetesen a megfelelő nyelvtudás hiánya sem, bár ebben a kérdésben az

utóbbi években jelentős javulás mutatkozik. Nyugati kapcsolatainknál a helyzet pont fordított. Itt a rövidebb utakhoz alig rendelkezünk pénzügyi forrással és ezért sajnos a nemzetközi rendezvényeken való részvételek korlátozott biztosítása mellett rövid tanulmányútra már nem futja erőnkől, az államközi megállapodások, ösztöndíjas cserék ugyanakkor — megfelelő téma esetén — akár évi 5—8 többhónapos tanulmányútra is lehetőséget nyújtanak. Az elmúlt hét évben megvalósított 23 hosszúlejárati tanulmányút országokénti megoszlását az alábbi táblázat szemlélteti:

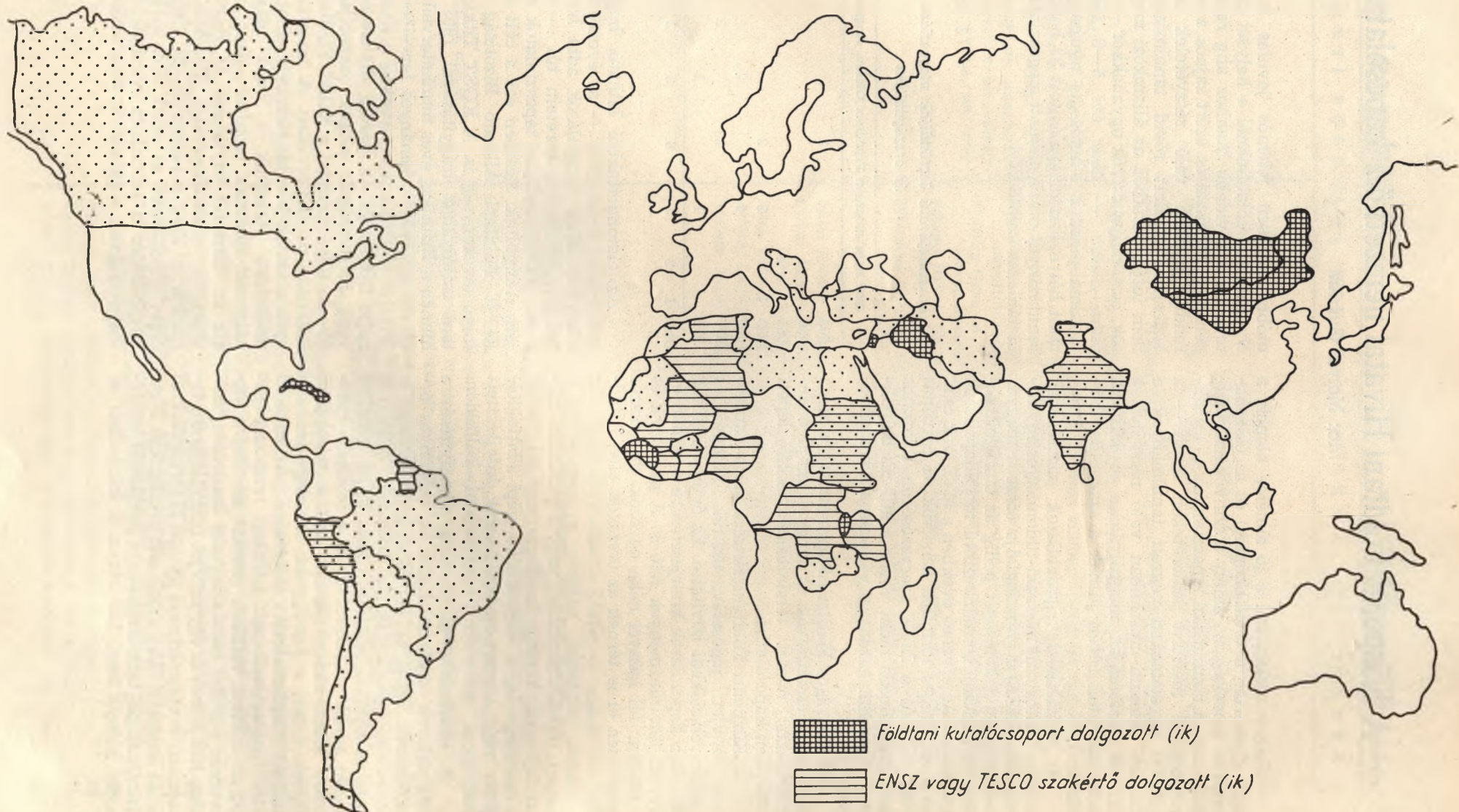
1. sz. táblázat

A hosszúlejárati ösztöndíjak megoszlása évenként és országoként

	SzU	NDK	Ausztria	Franciao.	Olaszo.	Anglia	India	Finno.
1965				1				
1966	1							
1967	1							
1968	1		2	2				
1969			4		2			
1970				3		2	1	
1971			1		1			1
Össz.	1	2	7	6	3	2	1	1

Az elmondottakból látható, hogy a KFH nemzetközi kapcsolatai — az évente megtartott közvetlen MTE tárgyalások adta hivatalos államközi érintkezés keretein túl — elsősorban a nemzetközi szakmai tapasztalatok megszerzésére irányultak. Részben ezt a célt szolgálja a KGST Földtani Állandó Bizottság keretében folyó tevékenység is. A KGST Titkárság Földtani osztályának irányításával 1963 óta folyó munka a Bizottság éves munkaterveiben, illetve ötéves műszaki-tudományos terveiben jut kifejezésre. A témákat a tervekbe a KGST Végrehajtó Bizottsága, az iparági állandó bizottságok, vagy az országok maguk javasolják. Évente 30—35 téma szerepel a KGST Földtani Állandó Bizottság munkatervében. A magyar intézmények a témák jelentős részében vállalnak közreműködést, elkészítik a téma magyarországi helyzetét bemutató tanulmányokat, véleményezik az összesítő anyagokat és résztvesznek a szakértői, munkabizottsági üléseken, szemináriumokon. Ezek a rendezvények kitűnő lehetőséget biztosítanak az adott téma színvonalának megítélésére a szocialista országokban és személyi-szakmai kapcsolatok kiépítésére.

KÜLFÖLDÖN VÉGZETT FÖLDTANI TEVÉKENYSÉG

Digitalizálva a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal támogatásával, a Magyarhoni Földtani Társulat kezdeményezésére: katasztrófa- vagy kereskedelmi tárgyalások folytak

A magyar fél részvételét a Központi Földtani Hivatal elnöke által vezetett Földtani Állandó Magyar Kormánybizottság irányítja. A KGST XXIII. ülészakának határozata alapján kidolgozott „Komplex program” a gazdasági integráció előmozdítását szolgáló tevékenységet a tudományos-módszertani témák elé helyezte. Az országok ásványi nyersanyagszükségletéből kiindulva a figyelem a fejlődő országokból történő kielégítés lehetőségeinek felmérése felé fordult. A „Komplex program” előkészítése során számos területen megvizsgálta a bizottság a szocialista országok kutatási tevékenységének, módszereinek, geofizikai műszereinek és fúrás-technikai felszereltségének színvonalát a fejlett tőkés országokhoz képest és az így nyert megállapítások alapján határozta meg a következő időszak legfontosabb feladatait. A KGST XXV. ülészak által kibocsátott dokumentum ilyen alapokra épült.

Mind a KGST, mind az MTE feladatok megoldásának egyre gyakrabban alkalmazott formája az országok közötti két és többoldalú együttműködés, melynek megnyilvánulásai szakterületünkön:

- a műszaki-tudományos feladatok közös kidolgozása (szovjet, bulgár reláció),
- a határmenti adatcsere és mérések (szlovák, jugoszláv, román reláció),
- a közös műszerfejlesztés (német, szovjet reláció).

A Központi Földtani Hivatal megalakulása óta számos kísérletet tett az import ásványi nyersanyagoknak magyar földtani—bányászati közreműködéssel történő biztosítására és földtani—geofizikai bér munka végzésére külföldön. Ilyen irányú törekvését a Kormány Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Bizottsága a mongóliai kutatások finanszírozásával már korábban is támogatva, 1970. szeptemberi határozatával pedig a fejlődő országok irányában is egyetértőleg vette tudomásul. A külképviseleti és külkereskedelmi szervekkel egyre erősödő kapcsolat bizonyára előbb-utóbb meghozza gyümölcsét és az Országos Földtani Főigazgatóság, illetve Központi Földtani Hivatal kínai, mongóliai, guineai, kubai, az Országos Földtani Kutató és Fúró Vállalat libanoni, és az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt iraki munkáit további külföldi kutatások fogják követni.

Nem lehet szó nélkül hagyni szakértőink egyéni, vagy csoportos tevékenységét az ENSZ, vagy a TESCO szervezésében. Ők 13 fejlődő ország területén szereztek elévülhetetlen érdemeket a magyar földtan hírnevének (2. sz. táblázat).

Földtani kutatócsoport dolgozott(ik)

1. Kína	3. Guineá	5. Irak
2. Mongólia	4. Libanon	6. Kuba

ENSZ- vagy TESCO-szakértők dolgoztak(ik)

1. Guineá	6. Kongó	10. India
2. Mali	7. Burundi	11. Kuba
3. Ghána	8. Tanzánia	12. Brit Guyana
4. Nigéria	9. Szudán	13. Peru
5. Elefántcsontpart		

Jószolgálati vagy kereskedelmi tárgyalások folytatók földtani, vízföldtani, geofizikai, mélyfúrás szakembereink bevonásával

1. Jugoszlávia	11. Marokkó	20. Guineá
2. Görögország	12. Algír	21. F. Vota
3. Ciprus	13. Tunisz	22. Mauritánia
4. Törökország	14. Líbia	23. Kanada
5. Szíria	15. EAK	24. Kuba
6. Libanon	16. Szudán	25. Chile
7. Irak	17. Zambia	26. Peru
8. Irán	18. Nigéria	27. Brazília
9. India	19. Ghána	28. Bolívia
10. Vietnam		

Sajnos, nincs mód e helyen felsorolni név szerint azokat a földtani—bányászati szakembereket, akik az elmúlt években különböző jószolgálati, külkereskedelmi stb. delegációk tagjaként 28 országot kerestek fel. Ismereteikkel a magyar földtan tapasztalatai is bővültek, fáradtságos munkájuk előbb-utóbb eredményre vezet.

A földtani és külkereskedelmi szervek kapcsolatát a 3. és 4. sz. táblázat, expedícióink és szakértőink tevékenységi területét a térkép-melléklet mutatja.

3. sz. táblázat

	TESCO	NIKEX	CHEMOLIMPEX	GEOMINCO
KFH MÁFI	+	+	—	+
ELGI	+	+	—	+
NIM OKGT	+	—	+	—
MAT	+	—	+	+
EMSZ	+	—	—	—
OFKFKV	+	+	—	+
OHV VIFUV	—	+	—	—
ÉVM FTV	+	—	—	—

A táblázatból is látható, hogy a szellemi exportot szervező TESCO mellett a GEOMINCO és a NIKEX azonos súllyal, de a CHEMOKOMPLEX is jelentős mértékben vesz részt a külföldi földtani bér munka és ásványi nyersanyagkutatás bonyolításában.

Az 1971/1972. évi külkereskedelmi jellegű földtani tevékenység területei

jellege	A munka		Kivitelező	Lebonyolító intézmény
	helye			
földtani térképezés	Mongólia		MÁFI	NIKEX
földtani térképezés	Kuba		MÁFI	MTA
víz kutatás	Mongólia		ELGI	NIKEX
víz kutatás	Jugoszlávia		VIKUV	NIKEX
talajmechanikai fúrás	Libanon		OFK FV	NIKEX
olaj kutatás	Irak		OKGT	CHEMOKOMPLEX
érc kutatás	Mongólia		ELGI	NIKEX
érc kutatás	Mongólia		ELGI	GEOMINCO
érc kutatás	Mongólia		ALUTERV	GEOMINCO
érc kutatás	Mongólia		OFK FV	GEOMINCO
bauxit kutatás	Vietnam		MAT	CHEMOKOMPLEX

A Központi Földtani Hivatal nemzetközi rendezvényeken való képviselését az MTA Földtani és Geofizikai Nemzeti Bizottságaival, a Magyarhoni Földtani Társulattal, a Magyar Geofizikusok Egyesületével, valamint a társhatóságokkal (NIM, OVH, ÉVM, Műv. Min.) egyezteteti.

A Nemzetközi Földtani Kongresszus központi rendezvényein (5. sz. táblázat) kívül több bizottság (jura, neogén, mikropaleontológiai stb.) üléseire sikerült képviselőinket elküldeni.

5. sz. táblázat

		A kongresszus magyar résztvevőinek száma	
éve	helye	összesen	KBH (ill. elődjei) képviselő
1948	London	1	1
1956	Mexikó	3	1
1960	Koppenhága	6	2
1964	Delhi	3	1
1968	Prága	55	10

Közreműködést vállaltunk a Kárpát Balkán Geológiai Asszociáció bizottságainak (rétegtani, üledékföldtani, tektonikai, vízföldtani stb.) munkájában is. Az INQA ülésein is részt vesz képviselőnk. Geofizikai nemzetközi szervek közül az UGGI-val, az Európai Geofizikusok Egyesületével és a KAPG-val van intenzív kapcsolatunk.

A Központi Földtani Hivatal a nemzetközi munka hatékonyságának növelésére különösen fontosnak tartja:

- a tanulmányutakat jobban igazítani a tervekhez, különösen a hosszúléjárati tervekhez,
- tanulmányúti jelentések és KGST anyagok közkinccsé tételét,
- szakmai propaganda anyagok számának, minőségének és terjesztési körének bővítését,

- nemzetközi összehasonlító gyűjtemények létrehozását,
- a különféle specialisták számának és választékának növelését hazai intézményeinkben és külföldi szakértőink körében,
- hosszúléjárati tanulmányúti lehetőség bővítését,
- a külföldi szakértők szakmai és nyelvi felkészítésére tanfolyamok, egyetemi továbbképzési stb. lehetőségek megteremtését,
- nemzetközi kádertartalékok képzését,
- a közös határmenti vizsgálatok folytatását,
- intézmények közötti együttműködést és munkamegosztást anyagvizsgálat, műszerfejlesztés stb. vonalán.

Mindez a szakmai ismeretek és az információszerezési lehetőség bővüléséhez, a hazai eredmények nemzetközi propagálásához, a szakmai-személyi és gazdasági kapcsolatok fejlesztéséhez és új hazai eredmények eléréséhez is vezet.

МЕЖДУНАРОДНЫЕ СВЯЗИ ЦЕНТРАЛЬНОГО ГЕОЛОГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ ВЕНГРИИ

Морваи Густав

Автор показывает развитие научно-технической деятельности Центрального Геологического Управления ВНР. Устанавливает, что Управление и его исследовательские институты тесно связаны соответствующими органами всех социалистических стран, а сотрудничество с другими странами также хорошо развивается. Подробно рассказывает о многосторонних формах сотрудничества по линии СЭВ и о новых геологических задачах по экономической интеграции социалистических стран.

Упоминает об усилиях Управления для расширения зарубежной деятельности экспертов, зарубежной работы по заказу нахождения зарубежных месторождений полезных ископаемых для покрытия импорта страны в минеральном сыре. При этом указывает на возрастающую заинтересованность внешнеторговых предприятий в геологических работах. Говорит об участии венгерских представителей в международных организациях. В конце перечисляет задачи по улучшению эффективности работ по международному научно-техническому и экономическому сотрудничеству.